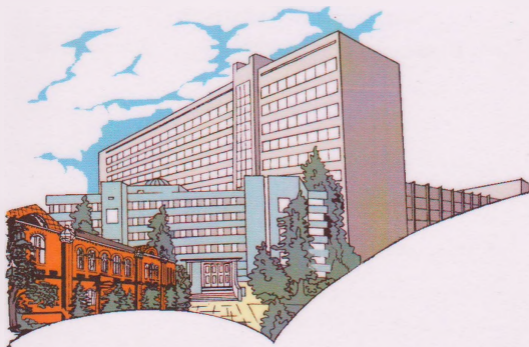

100 років

А.М. Коньков

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ЗДОРОВ'Я

**Авторська програма нормативної навчальної
дисципліни підготовки рівня вищої освіти
«бакалавр» спеціальності 227
фізична реабілітація, ерготерапія**

Херсон 2017

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ЗДОРОВ'Я

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
підготовки БАКАЛАВР
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)
спеціальності 227 фізична терапія, ерготерапія
(шифр і напрям спеціальності)

(шифр за ОПП 2.3.1.)

2017 рік

УДК 613 (073)
К 65

Затверджено

Вченою радою ХДУ Протокол № 12 від 24.04.2017 р.

Погоджено

НМР ХДУ Протокол № 4 від 19.04.2017 р.

Автор програми:

Коньков

Аркадій Миколайович – канд. мед. наук, доцент кафедри здоров'я людини, доцент

Рецензенти:

Авраменко А.О. – професор кафедри олімпійського та професійного спорту, Чорноморського національного університету імені Петра Могили, доктор медичних наук

Чорнозуб А.А. – декан факультету фізичного виховання та спорту, Чорноморського національного університету імені Петра Могили, доктор біологічних наук

Коньков А.М.

К 65 Загальна теорія здоров'я. Авторська програма нормативної навчальної дисципліни підготовки рівня вищої освіти «бакалавр» спеціальності 227 фізична терапія, ерготерапія: Методичний посібник. – Херсон: Айлант, 2017. – 20 с.
ISBN 978-966-630-172-0

УДК 613 (073)

ISBN 978-966-630-172-0

© Коньков А.М., 2017

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Загальна теорія здоров'я» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки _____ бакалавр
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

Напряму (спеціальності) «фізична реабілітація».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методологічні проблеми створення єдиної концепції здоров'я.

Міждисциплінарні зв'язки: викладання даної дисципліни пов'язано з вивченням студентами дисциплін анатоמו-фізіологічного та біологічного циклів.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістовних модулів:

1. Найдавніші уявлення про здоров'я людини.
2. Формування сучасної системної моделі людини.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Загальна теорія здоров'я» є формування цілісного уявлення про здоров'я людини та його фізичну, психологічну, соціальну, духовну складову, а також ознайомлення з методами наукового пізнання в плані визначення понять «загальна теорія здоров'я», «здоров'я», «різні форми здоров'я».

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Загальна теорія здоров'я» є: формування у студентів уявлення про психологію здоров'я як науки і мотивації до корекції засобу життя в цілях укріплення здоров'я.

Згідно з вимогами освітньо-кваліфікаційної програми студенти повинні:

знати:

сутність основних філософських концепцій здоров'я, його роль в житті та розвитку суспільства та людини; цілі та

принципи фізичної, психологічної культури та спорту, їхні роль і значення в сучасному світі.

вміти:

пояснити зв'язок індивідуальних особливостей фізичного та психічного розвитку, їхній зв'язок з регулярними заняттями фізичними вправами; дотримуватися принципів здорового способу життя.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 72 годин
2 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1.

Тема 1. «Загальна теорія здоров'я як навчально-наукова дисципліна»

Анотація

У лекції акцентується увага на те, що питання побудови загальної теорії здоров'я концептуально і методологічно пов'язане з проблемою створення цілісної теорії людини. Але ця проблема ще не знайшла свого повного вирішення. Претензії валеологів на побудову інтегральної теорії, створення нової системи цінностей, що стосуються здоров'я людини та, нарешті, створення нової людини є необґрунтованими та такими, що не мають смислу.

В той же час, знання основ валеології вкрай важливе для людини як у молодому так і в похилому віці.

Тема 2. «Уявлення про здоров'я у стародавній Індії»

Анотація

На початку лекції дається пояснення аюрведи, перш за все, як цілісної системи лікування. При вивченні питання про фізичну конституцію людини студентам пояснюється, що

згідно поглядам стародавніх індусів вона закладається при зачатті та протягом життя залишається незмінною.

Проблема здоров'я та хвороби в аюрведі розглядається через призму трьох дош (компонентів). Нарешті, за результатами вивчення аюрведичної піраміди здоров'я робиться висновок, що само оздоровлення є основною концепцією аюрведичної науки.

Тема 3. «Уявлення про здоров'я в стародавньої Греції»

Анотація

У древньогрецької медицині існував єдиний ідеологічний підхід до трактування понять «здоров'я» та «хвороба». Ця обставина, без сумніву, відрізняє його від сучасного погляду на ці ж поняття і, навпаки, ріднить такий підхід з аюрведичним. Давньогрецька медицина визнавала рівнозначність понять «здоров'я» та «хвороба», а значить вона визнавала рівноправність лікувального і профілактичного напрямів. В лекції також дається аналіз древньогрецької концепції трьох основних аспектів здоров'я. Крім того, аналізується коливальний та ритмічний підхід к оцінці здоров'я, що існував у стародавній Греції. Нарешті, при вивченні даної теми аналізується ідея градуйованої оцінки кількості здоров'я – нездоров'я, що існувала в древньогрецької медицині.

Тема 4. «Давньогрецька модель людини: особливості та характеристика»

Анотація

У лекції обговорюється питання впливу давньогрецької медицини на формування сучасної наукової концепції здоров'я людини. Крім того, на основі аналізу основних принципів давньогрецької медицини та аюрведи робиться висновок, що базові поняття і в одному і в другому випадку співпадають. Тобто, внутрішньо (за суттю) і здоров'я і хвороба бачились древнім індусам і грекам однотипними, якісно однаковими.

Тема 5. «Подальший розвиток древньогрецької моделі людини»

Анотація

У лекції актуалізується питання про роль видатного давньоримського лікаря Клавдія Галена як популяризатора ідей древньогрецької медицини, ідей Гіппократа. Також пояснюється, що головна заслуга Галена полягає в систематизації медичних знань, які вдалося накопичити у минулому, та формулюванні на їхній основі базових ідей та понять західної медицини, в тому числі і поняття «здоров'я».

При поясненні навчального матеріалу студентська увага привертається і до ролі арабської медицини в гармонізації уяви про людину, а також в порозумінні між західною та східною медициною.

Тема 6. «Авіценна: перший досвід поєднання двох моделей людини»

Анотація

У лекції, перш за все, висвітлюється питання про основні завдання медицини. Згідно поглядам Авіценни вони полягають у вивченні причин здоров'я (хвороби). Ці причини можуть бути як явними (матеріальними) так і прихованими (нематеріальними). Перші досягаються за допомогою органів почуття, другі – умовиводом.

При вивченні другого питання лекції увага студентів привертається до того, що в оцінці одного з принципів Аристотеля – принципа доцільності та мети, Авіценна вважав, що доцільність процесу життєдіяльності полягає в досягненні кінцевої мети – здоров'я або хвороби. В питанні тлумачення поняття «здоров'я – нездоров'я» Авіценна вважав обов'язком лікаря вивчення причин формальних (так званих «натур»), діючих (зовнішні причини) та кінцевих, що прямо пов'язані з проблемами здоров'я – нездоров'я.

Нарешті, студентам пояснюється, що модель (концепція) людини, яка запропонована Авіценною базується на альтернативній аюрведі картині динамічного прояву першоелементів у тілі людини.

Тема 7. «Передумови до радикального перегляду давньогрецької моделі людини»

Анотація

На початку лекції дається характеристика суспільно-історичної обстановки у західній Європі. Студентам пояснюється, що завдяки тому, що вчення Платона про пневму було канонізовано та монополізовано католицькою церквою – теоретичний розвиток науки повністю зупинився. Медицина як наука припинила свій розвиток. Наукові праці класиків медичної науки набули характер догмату.

При розгляді другого питання, перш за все, дається пояснення, що будь-яке природне, фізіологічне або психічне явище має своє відображення в концепції первостихій. В макрокосмі, тобто навколишньому світі, людина є проєкцією великого світу на малий – своєрідним мікрокосмом.

При обговоренні питання про антропологічну концепцію студентам приводиться відома пірамідальна формула стародавніх вчених: дух – душа – тіло, а також вказується що цю формулу у своїх працях використав видатний вчений середньовіччя – Парацельс. Він, приймаючи аюрведичну модель єдиного світу, стояв на прямо протилежних позиціях, тому що бачив в людині первинним невидиме.

Тема 8. «Парацельс та його тлумачення природи здоров'я – нездоров'я»

Анотація

В тлумаченні природи здоров'я – нездоров'я Парацельс дотримувався концепції «життєвого еліксиру», який згідно думці цього вченого уособлював собою єдність організму. Крім

уяви про цю субстанцію Парацельс також припускав існування трьох центрів регуляції або ще трьох субстанцій: ртуті, сірки, солі. Причому, згідно його поглядом, здоров'я є правильне співвідношення кількості та якості цих трьох речовин, а відхилення від цього співвідношення є хвороба. При поясненні другого питання студентам доводиться, що Парацельс був першим у Європі послідовним прихильником аюрведи і впроваджував її ідеї на практиці.

Змістовний модуль 2.

Тема 1 (9). «Системні теорії з біологічним та нейрофізіологічним підходами»

Анотація

На початку лекції студентам пояснюється, що формування правильної науково-практичної концепції здоров'я неможливе без всебічного, глибокого аналізу теорій минулого стосовно до біологічної та фізіологічної проблематики. Однак, починаючи з кінця 40-х – початку 50-х років ХХ сторіччя спостерігався деякий дефіцит нових концепцій в даній області. Виключення склали роботи Н.Вінера – основоположника кібернетики, Л.Берталафі – творця загальної теорії систем, О.О.Ухтомського – автора вчення про домінуючу, вченого, що зробив вагомий внесок в уяву про системне мислення, П.К.Анохіна – творця теорії функціональних систем.

Далі викладач коротко, але змістовно характеризує ці роботи. Нарешті, студентам пояснюються причини виникнення нездоров'я згідно поглядом Н.Вінера, Л.Берталафі, П.К.Анохіна, О.О.Ухтомського.

Тема 2. (10). «Теорія стресу Г.Сельє як новий вектор системної побудови»

Анотація

На початку лекції студентам пояснюється, що внесок Г.Сельє в науку визначається не відкриттям нових фактів або явищ (таких фактів в біології, фізіології та медицині вже було накопичено дуже багато), а засобом їхнього нового (системного) розуміння та тлумачення.

Далі коротко, але змістовно викладаються основні положення вчення про стрес. При цьому особлива увага приділяється зрозумінню студентами відмінностей між еустресом и дістресом, а також осмисленню визначення поняття організму як біологічної системи. Після цього викладач переходить до пояснення питання про рухливість біологічної рівноваги, зокрема він зупиняється на характеристиці поняття про гетеростаз.

Нарешті, при поясненні питання про причини виникнення хвороб та постаріння організму стосовно до вчення про стрес, викладач акцентує увагу студентів на тому, що погляди Г.Сельє в цьому питанні стосуються не тільки процесів, що мають місце в біологічних системах, але їх можна спостерігати і системах соціальних, а також в психології та політиці.

Тема 3 (11). «Розвиток ідей Г.Сельє: теорія адаптаційних реакцій Л.Х.Гаркаві»

Анотація

На початку лекції викладач пояснює питання про схожість та відмінності між науковими поглядами Л.Х.Гаркаві та Г.Сельє. Далі увага студентів акцентується на визначенні поняття «організм» згідно наукових поглядів Гаркаві. Осмислення цього визначення дає студентам можливість

досить легко зрозуміти суть теорії адаптаційних реакцій людського організму, що була розроблена цим автором.

Далі в лекції розглядаються та характеризуються види адаптаційних реакцій. Останнім, що розглядається в лекції, є питання про розуміння здоров'я стосовно теорії адаптаційних реакцій. При поясненні цієї частини навчального матеріалу викладач звертає особливу увагу студентів на те, що згідно поглядам Л.Х.Гаркаві, здоровими для організму є реакції активації та тренування високих рівнів реактивності.

Тема 4 (12). «В.М.Дільман та його елеваційна теорія постаріння»

Анотація

В лекції дається визначення поняття «система» в трактовці В.М.Дільмана. Крім того, аналізується сутність ще одного поняття – «організм», яке даний автор «виводить» з поняття «система».

Далі викладач починає аналізувати кібернетичну модель системної регуляції з її п'ятиступінчастою ієрархією гормональних та нервових зв'язків.

Наступним в лекції є розгляд та аналіз поняття про гомеостати – центральне поняття в елеваційної теорії постаріння.

Нарешті, викладач переходить до розгляду поняття «норма» («здоров'я»), яке є концептуальним ядром теорії В.М.Дільмана. Нормою (ідеальною нормою) даний автор вважає стан системної регуляції після завершення росту організму.

Тема 5 (13). «Пошук системних ідей, що стосуються регуляції імунної системи»

Анотація

На початку лекції викладач пояснює всю складність системної інтерпретації питань, які пов'язані з вивченням імунної системи.

Далі студентам пояснюється, що на теперішній час в імунології відсутнє поняття «іmunна регуляція». Очевидно, це пов'язано з тим, що іmunна система виступає як пасивний об'єкт керування для деяких зовнішніх або внутрішніх агентів, які діють через саму цю систему. Іншими словами, неможливо уявити собі поняття «регуляція нейро-гормональної відповіді», тому що будь-яка відповідь при такій постановці питання і є результат впливу нервної та ендокринної систем організму у сфері метаболізму. Таким чином, іmunна система не може бути легко укладена а ні структурно, а ні функціонально в схему загальної організмової регуляції і в цьому є її особливість. Викладач пояснює причини даної ситуації в імунології, а також аналізує цілі та завдання іmunної регуляції.

Нарешті лектор приступає до аналізу обґрунтування ролі іmunітету в еволюційному розвитку, а також системи клітинної регуляції проліферації (система КРП). Крім того студентам пояснюються базові положення дифузної нейроімуноендокриної теорії (ДНІЕС – теорії), концепції регуляторної метасистеми (іmunонейроендокриної регуляції) гомеостазу та ідеї про просторовий контроль внутрішнього середовища організму.

Тема 6 (14). «Організм як система»

Анотація

В лекції аналізуються наукові погляди найбільш послідовних прихильників системних уявлень про організм – О.Б.Полетаєва та його однодумців . Зокрема дається наукове

пояснення найбільш точному визначенню організму як стійко нерівноважної гомеостатичної системи.

Викладач також дає науковий аналіз понять «біологічний імпрінтинг» та «організм», що запропоновані І.Г.Акмаєвим, а потім проводить порівняльний аналіз визначень, що зроблені цими двома авторами.

Далі, для обґрунтування розбіжностей в наукових поглядах вказаних учених, лектор коротко зупиняється на характеристиці APUD (Amine Precursor Uptake and Decarboxylation) – теорії, що була запропонована в 60-ті роки ХХ сторіччя та на її наступній трансформації в концепцію дифузної пептидергічної нейроендокринної системи (ДПНЕС).

В лекції вказується також, що подальший розвиток ця концепція отримала у зв'язку з відкриттям гуморальних ефektorів імунної системи – цитокінів, хемокінів, інтегринів та дефенсінів. Це сприяло перетворенню даної концепції в теорію дифузної нейроімуноендокринної системи (ДНІЕС – теорія). На цієї базі і була сформована інтегральна біомедична дисципліна – нейроімуноендокрінологія.

Далі викладач акцентує увагу студентів на тому, що саме ця наука і покликана стверджувати системний підхід до розуміння суті понять «організм», «здоров'я» та «хвороба».

Тема 7 (15). «Ідея про «імунологічний гомункулус» та її роль в розумінні сутності імунологічної регуляції»

Анотація

В даній лекції продовжується аналіз наукових поглядів О.Б.Полетаєва на організм як систему. Зокрема, розглядається роль аутоантитіл, які згідно думці цього автора спроможні виконувати загальноорганізмені регулюючі функції. Розвиваючи цю думку, О.Б.Полетаєв припустив, що аутоантитіла, як і будь-які інші регулятори, повинні знаходитися в організмі в певних концентраціях. В той же час

надмірність, а рівно і недостатність їхньої кількості неминуче приводять до погіршення здоров'я та розвитку хвороби.

Для більш кращої ілюстрації такого підходу О.Б.Полетаєв запропонував скористатися ідеєю «імунологічного гомункулуса» I.R.Cohen и D.V.Young, але розширивши її рамки, тобто включити в це поняття весь спектр природних аутоантитіл. При такому підході структурна частина специфічної імунологічної системи набуває рис широкої мережі, яка звернена всередину, що і є необхідним для загальноорганізмової регуляції.

За поглядами О.Б.Полетаєва ключовим аспектом імунітету є ідентифікація, актуалізація та збереження динамічної складності «self» («себе») протягом всього індивідуального життя. Більш того, цей автор однозначно відкидає антиінфекційну та наглядово-імунологічну цілі імунної регуляції як вторинних та неактуальних по відношенню до гомеостатичних цілей. Іншими словами, збереження гомеостазу, а значить здоров'я, є першорядною ціллю імунної регуляції.

Тема 8 (16) «Нова історія медицини: удосконалення теоретичних уявлень про здоров'я»

Анотація

В лекції підводиться підсумок змісту всіх лекційних тем з вивчення навчальної дисципліни «Загальна теорія здоров'я». Викладач ставить перед аудиторією головне питання: «Що є ціллю розвитку медицини?» та по ходу викладання доводить студентам, що аналіз історичного шляху розвитку медичної науки переконливо свідчить про постійний пошук ученими-медиками шляхів, які б дозволили отримати все більш глибоке і точне розуміння суті людського здоров'я. В свою чергу, володіючи таким досконалим знанням, лікарі-практики отримали б можливість розробки більш ефективних мір з

підтримки або відновлення здоров'я, а значить, сприяли б підвищенню якості життя людини. Саме в цьому і полягає глобальна ціль розвитку медицини.

У сучасному розумінні історичний процес повсюдно сприймається спеціалістами як безперервний ряд відкриттів та творчих осяянь, які іноді захмарюються періодами оман, відступів від «правильного» шляху вперед.

Далі викладач акцентує увагу на тому, що з самого початку медицина формувалася як частина загального світогляду людини про навколишній світ. Тому аюрведа базувалася не на уявленнях про будову людського тіла, яке є видимим, а на більш загальних закономірностях походження навколишнього світу, в який людина була «вписана» як органічна його частина. Ці загальні закономірності, що викладені в науково-філософській частини аюрведи, давали уявлення про невидимі механізми, що створюють всесвіт і які проєктуються на людину. Так вперше з'явилось пояснення того, що видиме (тіло людини – мікрокосм) завжди є проєкцією невидимого (всесвіт – макрокосм). Крім іншого, це призвело до створення *теорії*, яка пояснювала не тільки походження всесвіту, але і здоров'я людини.

3. Рекомендована література

Основна

1. Ярилов С. Новая медицина: история, теория, практика. Том I. История или путь от невидимого к видимому и обратно. Saardrucken, Deutschland, 2012, 560с.

2. Валеологія – наука про здоровий спосіб життя. Інформаційно-методичний збірник. Вип.1, Київ, 1996, 336с.

Додаткова

1. Абу Али Ибн Сина. Канон врачебной науки. Избранные труды. Часть I. М. – Ташкент, 1994, 318с.

2. Акмаев И.Г. Структурные основы механизмов гипоталамической регуляции эндокринных функций. М., 1979. 238с.

3. Акмаев И.Г. Взаимодействие основных регуляторных систем (нервной, эндокринной, иммунной) и клиническая манифестация их нарушений //Клиническая мед., 1997, №11, С.8-13.

4. Акмаев И.Г. В кн. (под ред. Г.Н.Крыжановского) «Дизрегуляторная патология», М., 2002, С.79-96.

5. Анохин П.К. Принципиальные вопросы общей теории функции систем. М., 1973.

6. Анохин П.К. Очерки по физиологии функциональных систем. М., 1975, 306с.

7. Бергаланфи Л. Общая теория систем – критический обзор: В кн.: Исследования по общей теории систем. М., 1969, С.23-34.

8. Винер Н. Кибернетика или управление и связь в животном и машине. М., 1983, 294с.

9. Галактионов В.Г. Очерки эволюционной иммунологии. М., 1995, 256с.

10. Гален Клавдий О назначении частей человеческого тела. М., 516с.

11. Гаркави Л.Х., Квакина Е.Б. Адаптационные реакции организма и многоуровневая регуляция гомеостаза. М., 1978, С.34-35.

12. Гаркави Л.Х., Квакина Е.Б. Адаптационные реакции организма, его резистентность в связи с мышечной деятельностью //Проблемы физической культуры. Киев, 1982, С.24-32.

13. Гаркави Л.Х., Квакина Е.Б., Уколова М.А. Адаптационные реакции и резистентность организма. Ростов-на -Дону, 1990, 224с.

14. Гартман Ф. Жизнь Парацельса и сущность его учения. М., 1998, 272с.
15. Джоши С. Аюрведа и панчакарма. М., 2006, 256с.
16. Дильман В.М. Подходы к увеличению продолжительности жизни человека в свете элевационного механизма развития, старения и формирования специфической возрастной патологии //Геронтология и гериатрия. 1975, С.57-65.
17. Дильман В.М. Большие биологические часы (введение в интегральную медицину). М., 1982, 208с.
18. Ключев Б.В. Аюрведа: мировоззрение и применение. М., 1999, 256с.
19. Нейроэндокринология (Основы современной физиологии). Под ред. А.Л.Поленова, СПб., 1993, (часть1, кн.1,2), 391с.
20. Перлин М. Парацельс – врач провидец. Размышления о Теофрасте фон Гогенгейме. М., 2003, 560с.
21. Полетаев А.Б. Регуляторные антитела. В сб. «Моноклональные антитела в нейробиологии». Новосибирск, 1995, С.37-47.
22. Полетаев А.Б., Морозов С.Г., Ковалев И.Е. Регуляторная мета система (иммунонейроэндокринная регуляция гомеостаза). М., 2002, 186с.
23. Селье Г. Стресс без дистресса. М., 1979. 183с.
24. Селье Г. На уровне цілого организма. М., 1972, 122с.
25. Селье Г. Очерки об адаптационном синдроме. М., 1960, 255с.
26. Ухтомский А.А. Письма. Пути в незнаное. Сб.10, М., 1973, С.337-435.
27. Фролькис В.В. Старение: Нейрогуморальные механизмы. Киев, 1981, 320с.

Інтернет – ресурс

1. Проблема общей теории здоровья – институт философии РАН – iph.ras/uplfile/root/biblio/ps/ps13/15.pdf

2. Валеология в построении общей теории здоровья – А.Т.Шаталов «Философия здоровья» – polbu.ru/shatalov_health/ch13_i.html

3. Общая теория здоровья – ИСА РАН – www.isa.ru/proceedigs/images/documents/2005-13/71-104.pdf

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання диференційований залік

5. Засоби діагностики успішності навчання:

Контрольна робота. Критерії оцінювання відповідей студентів

Контрольні роботи проводяться у терміни, передбачені графіком навчального процесу. Вони виконуються письмово по білетах, що вміщують одне теоретичне та одне практичне питання з відповідних тем даної навчальної дисципліни. Зміст питань розрахований на виконання роботи студентом протягом 15 – 20 хвилин. Під час виконання контрольної роботи не дозволяється користування допоміжними матеріалами, зокрема, конспектами, посібниками, тощо.

При оцінюванні робіт студентів враховується загальна грамотність, логічність і чіткість відповіді. Якість відповіді по кожному питанню в балах за такими критеріями:

– відповідь оцінюється у 5 балів, коли вона є повною і студент викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення і висновки, наводить практичні приклади у контексті теоретичного матеріалу, виявляє творчі здібності у розумінні, викладі та використанні навчального матеріалу;

– відповідь оцінюється у 4 бала, коли вона є досить повною, але містить одиничні несуттєві помилки, які студент при його опитуванні спроможний самостійно виправити.

– відповідь оцінюється у 3 бала, коли студент проявляє знання програмного матеріалу не в повному обсязі з допущенням окремих помилок.

– відповідь оцінюється у 2 бала (незадовільно) коли при відповіді виявляються значні прогалини в знаннях студентом основного програмного матеріалу, володіння лише окремими поняттями з вивчених тем навчальної програми із допущенням принципових помилок.

Загальна оцінка за контрольну роботу визначається як середнє арифметичне від суми балів за обидва питання.

Проміжний і підсумковий контроль з дисципліни

Проміжний контроль самостійної роботи студентів та їх знань проводиться в періоди першої й другої атестацій за результатами захисту рефератів з початкових тем, що були «винесені» на самостійне опрацювання (див. модуль самостійної роботи студентів з даної дисципліни). Критерії оцінювання відповідей ті ж самі, що і при оцінюванні контрольних робіт. Підсумковий семестровий контроль (диференційований залік) проводиться з метою оцінки результатів вивчення даної навчальної дисципліни. Студент вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав всі види робіт, передбачені навчальним планом.

Критерії оцінювання знань при підсумковому контролі

При оцінюванні знань студентів враховується загальна грамотність, логічність і чіткість відповіді. Критерії оцінювання знань студента під час заліку такі:

Оцінка «відмінно» ставиться за умови, якщо студент демонструє глибоке знання основного програмного матеріалу на рівні творчого відтворення ним.

Оцінка «добре» ставиться за умови, якщо студент демонструє достатньо глибокі знання основного програмного матеріалу на рівні репродуктивного відтворення; відповідаючи, робить окремі несуттєві помилки, які спроможний самостійно виправити.

Оцінка «задовільно» ставиться за умови, якщо студент демонструє знання основного програмного матеріалу не в повному обсязі, робить помилки, які виправляє при допомозі викладача.

Оцінка «незадовільно» ставиться за умови, якщо в відповіді студента присутні значні прогалини у знанні основного програмного матеріалу, студент не володіє знанням понятійного апарату з даної дисципліни, в його відповіді присутні грубі помилки.

Навчально-програмне видання

КОНЬКОВ Аркадій Миколайович

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ЗДОРОВ'Я

Авторська програма нормативної навчальної дисципліни
підготовки рівня вищої освіти «бакалавр» спеціальності 227
фізична терапія, ерготерапія

Методичний посібник

ISBN 978-966-630-172-0

Технічний редактор – Дудченко С.Г.

Підписано до друку 12.09.2017 р. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк різнографія. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 1, 25. Наклад 300 прим.

Віддруковано з готових оригінал-макетів у ТОВ “Айлант”
Свідоцтво про реєстрацію ХС №1 від 20.08.2000 р.
73000, Україна, м. Херсон, пров. Пугачова, 5/20.
Тел.: 49-33-48, 050-396-08-91.